

Садржај

Књига прва

ПОЈАМ РЕТОРИКЕ. ИСТОРИЈА РЕТОРИКЕ.

РЕТОРИКА У СРБА 10–128

Појам реторике

Етимолошки осврт	10
Rhetorike techne – Ars rhetorica	11
Однос између techne и poiesis	12
Беседништво и уметничост речи	12
Једна од Филолошких кћери	13
Реторика и поезија	13
И говорење је делање	14
Реторика – теорија и пракса	15
Предмет реторике	15
Циљеви реторике	17
Еџика – муза беседништва	17
Логички, етички и естетски сплет око фокуса уверавања	18
Реторска јорука у језичким функцијама комуницирања	18
Реторски исказ између научног и уметничког говорења, логичког и естетског, информативног и поетског	20
Реторика и наука о књижевности	21
Реторика и стилистика	22
Реторика и лингвистика	24
Реторика и друге науке и уметности	24
Реторика, сликарство, музика	25
Реторика и херменеутика	25
Питање релативности укуса у реторичком вредновању	27
Шајринска кожа реторике	27
Па ипак, чему реторика?	28

Историјски осврт

Реторика античке Грчке	29
Први епски архетипови канонских стилова	30
Самоникла речитост у Грка	30
Почеци ученог беседништва на Сицилији. <i>Коракс и Тисија</i>	30
Реторика и софистика	31
Протагора из Абдере	31
Горгија из Леонтина	32
Критика софистичке реторике	33
Платонова <i>леја реторика</i>	35
Платоново схватање стила	36
Аристотелова <i>Реторика</i>	36
О аргументацији у реторици	37
Реторички доказ – ентимем	38
Реторички приговор	40
<i>Genere causatum</i> (Беседничка поља)	40

Аристотелово схватање стила	41
<i>Теодектјева реџорика и Реџорика за Александра</i>	41
Теофраст <i>О стили</i>	42
Деметрије <i>О стили</i>	44
Најпознатији беседници античке Грчке	45
Жене у реторици античке Грчке. Аспазија	50
Реторика у доба хеленизма. Атицизам и азијанизам	52
Реторика античког Рима	54
<i>Реџорика за Херенија</i>	55
Реторика Марка Тулија Цицерона	56
<i>De oratore</i>	57
<i>Orator</i>	59
<i>De inventione</i>	60
<i>De optimo genere oratorum</i>	61
<i>Brutus sive de caris oratoribus</i>	61
Античка топка	62
Цицеронове беседе	63
Квинтилијанова <i>Institutio oratoria</i>	66
Разликовање тропа и фигура	71
Псеудо-Лонгин <i>О узвишеном</i>	74
Плиније Млађи	75
Тацитов <i>Dialogus de oratoribus</i>	75
Хермоген <i>О врстама стила</i>	76
Најстарије припремне реторске вежбе (<i>Progymnasmata</i>)	77
<i>Progymnasmata</i> Теона из Александрије	78
Реторика у доба <i>групе софистике</i>	78
Ретор Афтоније <i>Progymnasmata</i>	80
Епистографија као предмет реторике. Античка епистографија	84
Хришћанско беседништво	85
Проповед Исуса Христа	85
Проповеди светих апостола	86
Аурелије Августин	87
Беседништво св. Василија Великог	88
Беседништво св. Григорија Богослова	88
Беседништво св. Јована Златоустог	89
Реторика позног хришћанства	91
Дантеови погледи на реторику	93
Реторика у доба хуманизма и ренесансе	93
Реторика барока или О маниризму саме реторике	95
Класицизам реторике	96
Криза модерне и оживљавање реторичке културе	97
Ћамбатиста Вико <i>De nostri temporis studiorum ratione</i>	97
Беседништво новог века и осврт на савремено беседништво	98
Покушај превладавања класичне реторике – ка <i>новој реџорики</i>	100
Перелманова концепција <i>нове реџорике</i>	100
<i>Нова реџорика</i> Кенета Берка	101
Реторичко учење француских структуралиста	102

Група из Лијежа	104
Шта остаје од <i>рејторике</i> реторици	105
Реторика у Срба	106
Беседништво Јужних Словена	107
Беседништво Светог Саве	107
Српско барокно беседништво	108
Гаврил Стефановић Венцловић	109
Реторика у делу Доситеја Обрадовића	110
Српско класицистичко беседништво	113
Реторика српско-латинских школа	113
<i>Руководство к славенском красноречију</i> Аврама Мразовића	115
<i>Реторика</i> Јована Стерије Поповића	116
<i>Реторика</i> Ђорђа Малетића	119
Теорија приповедне прозе код наших раних реторичара	120
Реторика Бранислава Нушића	121
Традиција српске епистографије	122
Познати српски беседници	124
Реторика у Срба данас	128

Књига друга

ОПШТА РЕТОРИКА

– УПУТСТВО ЗА САСТАВЉАЊЕ СВИХ ВРСТА БЕСЕДА 129–242

Беседа

Шта је беседа? У трагању за идентитетом беседе	130
Есеј и беседа	131
Основне одлике беседе	132
<i>Inventio</i> – изналажење и осмишљавање теме (предмета) беседе	133
Припрема беседе. Тема беседе	133
Наслов беседе	136
Циљ беседе	136
Постављање резолуције говора	137
Прикупљање грађе за беседу	137
Извори грађе за беседу	137
Израда реторичке фише	138
Израда скице беседе	140
<i>Dispositio</i> – распоређивање материјала за беседу	140
Структуралне јединице говорног израза	141
Структура есеја – реторички фокус есеја	142
Кратки есеј. Есеј од пет параграфа	142
Елементи реторичке стратегије есеја	143
Структура (план) беседе	145
Пример плана беседе у тезама	146
Увод беседе	148
Традиционално обраћање званицама	149

Увод као <i>мамац</i>	150
Примери разноврсних увода у беседу	151
Expositio – излагање предмета беседе	152
Развијање главног дела беседе	155
Аргументи беседе	156
Наговор и убеђивање у светлу савремене реторике	156
<i>Беседа</i> – одраз конкретног човека у раму стварног света: од исповести до критичког мишљења у дијалошком размишљању (пут преко есеја)	156
Реторичка средства уверавања	160
Етичко уверавање	160
Аподиктичко уверавање	161
Врсте закључивања и закључака	162
Дедуктивни метод	162
Силогизам	162
Ентимем	164
Епихеирема	164
Индуктивни метод	165
Индуктивни скок	166
Пример	166
О грешкама у закључивању	167
Conclusio/peroratio/epilogus беседа	168
Шта треба избегавати у завршном делу беседа	169
Примери закључака неких познатих беседа	170
Стил беседе	171
Elocutio у беседи као упућеност на израз	171
Чистота, јасност, складност, прикладност – стилске врлине беседе	172
Изражајност, сликовитост, украшеност	174
Визуелност. Мултимедијалност. Илустративност. Визуелна реторика	174
Ритмичка организација говора	175
Лајтмотивска организација беседе	176
Реторски исказ и дискурс	176
Категорија лица у беседи	177
Категорија времена у беседи	178
Говорни чинови	179
Појам дискурса	180
Опште карактеристике <i>разговорној језика</i>	181
Беседничко у оквиру говорних модуса	182
Сугестивност реторског исказа	184
Краткоћа као стилски идеал	184
Стилске фигуре	185
Класификација стилских фигура	187
Фигуре на основама индексног знака	187
Фигуре лексичког и семантичког понављања. Фигуре дикције	187
Фигуре конструкције – синтаксичке фигуре	189
Синтаксичко-семантичке фигуре. Хомографске и хомофонијске	191
Компаративни осврт на фигуре понављања	192
Фигуре мисли	192
Компаративни однос: антонимија, градиација, литота	195

Фигуре на основама иконичког знака	195
Метафора	196
Прелазак поређења у метафору кроз типичне језичке форме	197
Разлика између метафоре и алегорије	198
Фигуре на основама симболичког знака	198
Алегорија – симбол – амблем	199
Метонимија	199
Хумор и досетка у беседи	201
Основне карактеристике говорног стила беседе	202
Врсте беседничких стилова	203
Врсте беседа	203
Судске беседе	204
Саветодавне (делиберативне) беседе	204
Духовно беседништво (проповеди)	205
Научне беседе	206
Војничке беседе	207
Епидеиктичке беседе	207
Импровизовани говор (беседа <i>ex tempore</i>)	209
Преимућства и недостаци напамет научене беседе	211
Излагање беседе (actio)	212
Дијалог	213
Врсте дијалога	214
Сократова мајеутика – техника философског дијалога	214
Дијатриба	215
Дебата	215
Беседник	219
Беседников глас. Висина, јачина, гласност, боја	219
Техника говора	220
Техника дисања	220
Импостација гласа	222
Гласовна модулација. Обим гласа, боја гласа, звучност говора, почињање тона	222
Гласовна артикулација	223
Неправилности у изговору гласова	224
Дикција	225
Акцентоване	225
Логички акценат	227
Три степена дикцијских знања	227
Мелодија говора	228
Ритам говора	229
Беседников rectus, vultus, и habitus	230
Покрети рукама, покрети главом	231
Израз лица	231
Беседников поглед – реторички <i>rag очима</i>	231
Интелектуална својства и способности говорника	233
Меморија	233
Имагинација	234
Морална својства говорника	235

Страх од јавног наступа или само – трема	236
Аудиторијум	238
Умеће слушања – активно слушање	238
Култура слушања	239
Типологија слушалаца	240
Типологије аудиторијума	240
Карактеристике масовног аудиторијума	241
Карактеристике публике	241
Феноменолошка типологија аудиторијума	242

Књига трећа

PROGYMNASMATA

– ПРИПРЕМНЕ ВЕЖБЕ ЗА БЕСЕДНИКЕ	243–318
--------------------------------------	---------

Вежба примене персонификоване карактеризације (поступком рет. амплификације)	244
Вежба резимирања текстова	244
Пречицом до беседе: реторичко фокусирање аргументативног есеја од пет параграфа	245
<i>Двосмисли</i> <i>разговори</i> – вежба релативистичког аргументовања важења сентенци	246
<i>Мајеутика</i> у стилу и дијалогу	248
Пример мајеутичког стила упућености на појам у монолошком тексту	248
Примери реализације вежбе мајеутике	248
Вежба избора аспекта у приступу теми беседе	252
Вежба одређивања поенте текста	254
Вежба анализирања беседа (примена реторичких знања)	254
Екфраза – вежба описа, дескрипције	262
Примери реализације вежбе екфразе	264
Вежба епизодног приповедања	267
Хрија као progymnasmata	270
Примери реализација вежбе хрије	272
Сведочанство старих (testimonium veterum)	273
Библијски текст као testimonium veterum	273
Басна као progymnasmata	274
Од басне до есеја и расправе	275
Реторска амплификација	277
Однос хрије и изреке	277
Примери примене реторске амплификације у тексту беседе	277
Похвала као реторска вежба	279
Куђење као реторска вежба	281
Опште место као реторска вежба	282
Поређење као реторска вежба	284
Сликање карактера као реторска вежба	285
Теза као progymnasmata	287
Утврђивање као реторска вежба	290

Оповргавање као реторска вежба	291
Вежбе за беседе ex tempore	292
Вежба брзог откривања празнословља	295
Дебата као припремна вежба за беседничку аргументацију	296
<i>Карл Појер</i> формат дебате	267
<i>Парламентарни формат дебате</i>	297
<i>Еристичка дијалектика</i> као помоћно средство у дебати	299
Вежбе из технике говора	302
Вежбе за релаксацију	302
Вежбе за активирање и еластичност мишића меког непца и гркљана	304
Вежбе за језик, усне и нос	304
Респираторне вежбе	305
Вежба абдоминалног дисања	305
Вежба коштабдоминалног дисања	306
Вежба правилног економисања дахом	307
Импостационе вежбе	308
Вежбе за динамику гласа и темпо	309
Основне вежбе правилне гласовне артикулације, звучности и јачине гласа	310
Вежбе конкретизовања тона у резонанци, вежбе за динамику и пласирање гласа у простор	310
Вежбе брзалица	311
Дикцијске вежбе	312
Вежбе акцентовања. Вежба пермутовања акцената	312
Вежбе логичког акцентовања	314
Вежбе првог степена дикцијских знања	314
Вежбе другог степена дикцијских знања	315
Вежбе трећег степена дикцијских знања	315
Вежбе препознавања стилских фигура	316
Вежбе отклањања треме и страха	316
Вежба <i>Говорење у Хајд парку</i>	318

Књига четврта

БЕСЕДЕ: ИЗБОР ИЗ БЕСЕДНИЧКИХ АНТОЛОГИЈА	319–382
--	---------

<i>Темистокле</i>	320
<i>Перикле</i>	320
<i>Горија</i>	323
<i>Сократ</i>	324
<i>Исократ</i>	327
<i>Демостен</i>	329
<i>Цицерон</i>	330
<i>Исус Христос</i>	335
<i>Василије Велики</i>	338
<i>Григорије Богослов</i>	341
<i>Јован Златоуст</i>	341
<i>Јован Лествичник</i>	344
<i>Стефан Немања</i>	344

<i>Свети Сава</i>	344
<i>Жак – Беџин Босије</i>	346
<i>Анонимни народни беседник</i>	348
<i>Томас Хаксли</i>	349
<i>Роберт Ијерсол</i>	350
<i>Еусебије</i>	352
<i>Гаврил Стефановић Венцловић</i>	352
<i>Досићеј Обрадовић</i>	353
<i>Петар I Петровић</i>	356
<i>Матеја Ненадовић</i>	357
<i>Петар II Петровић Њеџи</i>	357
<i>Ивана Томова Петровић</i>	358
<i>Петар I Карађорђевић</i>	358
<i>Мајор Драгућин Гавриловић</i>	359
<i>Јусџин Пойовић</i>	359
<i>Николај Велимировић</i>	361
<i>Јохан Волфганг Гете</i>	364
<i>Селма Лагерлеф</i>	365
<i>Томас Ман</i>	366
<i>Андре Жид</i>	366
<i>Сен-Дон Перс</i>	367
<i>Александар Солжењџин</i>	367
<i>Тихомир Р. Ђорђевић</i>	367
<i>Рашко Димитријевић</i>	369
<i>Светозар Петровић</i>	371
<i>Епископ Хризостом</i>	373
<i>Милош Ђурић</i>	375
<i>Вељко Губерина</i>	375
<i>Матија Бећковић</i>	377
<i>Љубомир Симовић</i>	379
<i>Жозе Сарамаја</i>	381
Регистар изабраних реторичких термина на старогрчком језику	383
Регистар изабраних реторичких термина на латинском језику	388
Регистар одабраних реторичких појмова	395
Библиографија	409